

INFORMATIEBLAD

Arbocatalogus sector Waterschappen

Op 1 januari 2010 vervallen de Arbobeleidsregels. Deze beleidsregels gaven invulling aan de doelvoorschriften uit de arbowetgeving. Arbocatalogi kunnen deze middelvoorschriften vervangen. In een Arbocatalogus maken sociale partners **bindende** afspraken over de invulling van de doelvoorschriften voor een beperkt aantal (prioritaire) risico's. In opdracht van het A&O-fonds Waterschappen is voor de sector waterschappen voor de belangrijkste brancherisico's de Arbocatalogus sector Waterschappen opgesteld. Op 1 juli 2009 hebben de sociale partners van de sector waterschappen deze Arbocatalogus ondertekend.

Totstandkoming van de catalogus

De catalogus is tot stand gekomen dankzij een groot draagvlak binnen de sector waterschappen. Een begeleidingscommissie waarin vertegenwoordigers van de waterschappen en het A&O-fonds Waterschappen zijn opgenomen, heeft het gehele project begeleid. De prioritaire risico's zijn gekozen op basis van de expertisebeoordeling door de begeleidingscommissie en KAM-functionarissen, analyse van ernstige ongevallen en het rapport van de Arbeidsinspectie "Inspecties Buitendienst Overheden A866".

Arbocatalogus sector Waterschappen

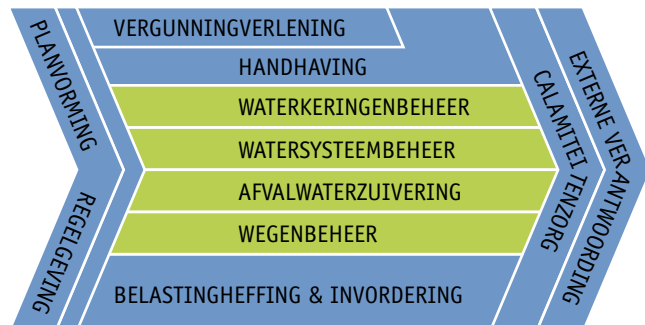
De Arbocatalogus bestaat momenteel uit vijf delen:

- deel 0 : Hoofdrapport
- deel 1 : Agressie en Geweld
- deel 2 : Besloten ruimte
- deel 3 : Struikelen, uitglijden en vallen
- deel 4 : Werken met vast opgestelde machines

Voor wie is de Arbocatalogus bestemd?

De Arbocatalogus sector waterschappen is van toepassing op:

- 1 Alle organisatieonderdelen conform de Waterschaps Informatie Architectuur

- 2 Alle werken in beheer van de waterschapsorganisaties
- 3 Voor Agressie en Geweld: ook op locaties die niet in het beheer zijn van de waterschappen

Overzicht taken, functies en locaties

Het overzicht "[Toepassingsgebied: Taken, functies en locaties](#)" bevat taken, functies en locaties waarin werknemers te maken kunnen krijgen met één van de prioritaire risico's. Hierbij wordt aangemerkt dat de Arbocatalogus ook van toepassing is op werknemers (bijvoorbeeld aannemers) die werkzaamheden verrichten namens een waterschapsorganisatie. De Arbocatalogus is niet van toepassing op bezoekers of burgers.

De definitie van de prioritaire risico's

In de tabel op pagina 2 zijn de definities van de prioritaire risico's opgenomen zoals die voor deze Arbocatalogus gelden.

PRIORITAIR RISICO	DEFINITIE
Agressie en Geweld	Het welbewust of onbewust, verbaal of non verbaal uiten, gebruiken van fysieke kracht of macht, dan wel het dreigen daarmee, gericht tegen een werknemer, onder omstandigheden die rechtstreeks verband houden met het verrichten van de publieke taak, wat resulteert of waarschijnlijk zal resulteren in een gevoel van bedreiging, psychische schade, materiële schade, letsel of de dood ten gevolge hebbende.
Besloten ruimte	Een gesloten of deels open omgeving met een al dan niet vernauwde toegang, die niet ontworpen is voor het verblijf van personen, waar een gevaarlijke atmosfeer aanwezig kan zijn.
Struikelen, uitglijden, vallen	Het ongewild verliezen van evenwicht door een gering hoogteverschil of obstakel in de ondergrond.
	Het ongewild verliezen van evenwicht door een gladde ondergrond.
	Het ongewild verliezen van evenwicht waarbij een verticale afstand wordt afgelegd.
Werken met vast opgestelde Machines	Een vast opgesteld samenstel van onderdelen met beweegbare delen voor bewerking, verwerking, en verplaatsing van materie (met een energievoorziening of aandrijfmechanisme).

	ARBOWET	
PRIORITAIR RISICO	ARTIKEL-NUMMER	DOELVOORSCHRIFT
Agressie en Geweld	Arbobesluit, afdeling 4 PSA ^[1] , Artikel 2.15 lid 1	Indien medewerkers worden blootgesteld aan PSA stelt de werkgever maatregelen vast om PSA te voorkomen en/of te beperken.
Besloten ruimte	Arbobesluit, art. 3.5g	Gevaar voor verstikking, bedwelming, vergiftiging of brand.
Struikelen, uitglijden en vallen	Arbobesluit art. 3.2	Toegang tot arbeidsplaatsen.
	Arbobesluit art. 3.10	Redden van drenkelingen.
	Arbobesluit art. 3.11	Vloeren, muren en plafonds van arbeidsplaatsen.
	Arbobesluit art. 3.15	Markering gevaarlijke plaatsen.
Werken met machines	Arbobesluit art. 7.3	Geschiktheid arbeidsmiddelen.
	Arbobesluit art. 7.7	Veiligheidsvoorzieningen i.v.m. bewegende delen.

[1] PSA: Psychosociale Arbeidsbelasting

Wetgeving

De Arbocatalogus geeft concrete oplossingen voor doelvoorschriften uit de Arbowetgeving. De Arbocatalogus omvat een beperkt aantal prioritaire risico's. Oplossingen die in de catalogus worden genoemd hebben tot doel de risico's tot minimaal het wettelijk niveau terug te dringen. Toepassing van de catalogus is niet vrijblijvend. In de bovenstaande tabel is voor elk catalogusdeel (prioritair risico) weergegeven aan welke doelvoorschriften door middel van de catalogus invulling is gegeven.

Opbouw van de Arbocatalogus sector Waterschappen

Elk deel van de Arbocatalogus bestaat uit:
[Hoofdstuk 1](#) Definitie, wetgeving en aanpak
[Hoofdstuk 2](#) Oplossingenboek.
 Daarnaast kan verwezen worden naar relevante literatuur, websites, bijlagen en formats.

Integrale aanpak per prioritair risico

In hoofdstuk 1. "Definitie, wetgeving en aanpak" is in paragraaf 1.4 opgenomen of een maatregel verplicht of geadviseerd wordt. Afwijken van verplichte maatregelen is mogelijk indien aantoonbaar een minimaal vergelijkbaar beschermingsniveau wordt bereikt waarbij nog steeds voldaan wordt aan de doelvoorschriften.

Oplossingenboek

In het oplossingenboek is de aanpak uitgewerkt in concrete maatregelen. De aanpak voor alle risico's volgt de arbeidshygiënische strategie. Dit betekent dat eerst wordt onderzocht welke bronmaatregelen kunnen worden getroffen. Als bronmaatregelen niet mogelijk zijn, worden collectieve maatregelen genomen om de risico's te verminderen. Indien collectieve maatregelen onvoldoende oplossing bieden, zullen individuele maatregelen worden genomen. Als laatste mogelijkheid kunnen persoonlijke beschermingsmiddelen verstrekt worden. Mocht er toch een incident plaatsvinden dan dienen maatregelen en voorzieningen er voor te zorgen dat het letsel geminimaliseerd wordt.

Deel 1. Agressie en Geweld

Agressie en Geweld (door derden) komt breed binnen de sector waterschappen voor. Vrijwel alle werknemers met publieke functies kunnen hier te maken mee krijgen. In het catalogusdeel Agressie en Geweld zijn onder meer voorbeelden opgenomen van een beleidsvisie, huis- en gedragsregels, onderdelen van training Omgaan met Agressie, onderwerpen voor teamafspraken (agressieprotocol) en incidentformulieren.

De [integrale aanpak Agressie en Geweld](#) maakt onderscheid in beleid, verzorgingsmaatregelen, maatregelen om adequaat te kunnen reageren op agressie en voor afhandeling van incidenten. Alle functies in de waterschappen met publiekscontacten en met een risico op agressie horen aan de orde te komen.

Deel 2. Besloten ruimte

Elk waterschap heeft besloten ruimten. Besloten ruimten zijn in deze catalogus gedefinieerd als een gesloten of deels open omgeving met een al dan niet vernauwde toegang, die niet ontworpen is voor het verblijf van personen, waar een gevaarlijke atmosfeer aanwezig kan zijn. Onderhoudspersoneel, technici en operators zijn voorbeelden van functies die met deze besloten ruimten te maken kunnen krijgen.

In het catalogusdeel Besloten ruimte zijn onder meer voorbeelden opgenomen van een overzicht van besloten ruimte met installatiesico's, een taakrisicoanalyse, een laatste minuut risico analyse, een werkvergunning, en een noodplan.

De [integrale aanpak besloten ruimte](#) maakt onderscheid in preventieve en repressieve maatregelen.

Deel 3. Struikelen, uitglijden en vallen

Op elke waterschapslocatie bestaat voor vrijwel alle waterschapsfuncties het risico op struikelen, uitglijden en vallen. Het waterschap dient maatregelen te nemen om struikelen, uitglijden en vallen te voorkomen.

In het catalogusdeel Struikelen, uitglijden en vallen zijn onder meer voorbeelden opgenomen van een RI&E checklist voor diverse installaties, een verwijzingstabel voor eisen aan bordessen, trappen en ladders en een instructie voor het betreden van een schuin talud. De [integrale aanpak Struikelen, uitglijden en vallen](#) maakt onderscheid in preventieve en repressieve maatregelen.

Deel 4. Werken met vast opgestelde machines

Bij het werken met machines bestaat het gevaar op knellen, pletten en snijden. Elke waterschapslocatie heeft machines die door bijvoorbeeld onderhoudspersoneel, beheerders, schoonmakers, worden bediend. In het catalogusdeel Werken met vast opgestelde machines zijn onder meer voorbeelden opgenomen van gevaarbronnen, overzichten van veiligheidsafstanden, eisen voor afscherming en technische rondgangen door

diverse installaties / kunstwerken.

De [integrale aanpak Werken met vast opgestelde machines](#) maakt onderscheid in preventieve en repressieve maatregelen.

Regionale introductie bijeenkomsten

Ten behoeve van de implementatie vinden in het najaar 2009 regionale bijeenkomsten plaats voor directie, management, P&O, OR en KAM-coördinatoren.

Stappenplan implementatie Arbocatalogus

De Arbocatalogus is gereed en goedgekeurd door de sociale partners. Dit betekent dat de catalogus van toepassing is op uw organisatie binnen het waterschap. Waarschijnlijk voldoet u nog niet helemaal aan alle eisen uit de Arbocatalogus. Dit [voorbeeld-stappenplan](#) kan u helpen bij de implementatie van de Arbocatalogus. Het stappenplan is gebaseerd op de Deming cirkel (Plan do check act).

Onderhoud en beheer van de Arbocatalogus sector Waterschappen

Het aantal prioritaire risico's kan in de loop der tijd worden uitgebreid. De Arbocatalogus wordt in opdracht van het A&O-fonds Waterschappen in samenwerking met de waterschapsorganisaties onderhouden op basis van nieuwe regelgeving en inzichten.

Meer informatie

Voor vragen over de Arbocatalogus sector Waterschappen kunt u contact opnemen met de preventiemedewerker van uw organisatie. De Arbocatalogus sector Waterschappen is te downloaden op de website van het A&O-fonds Waterschappen

www.aenowaterschappen.nl

Colofon

Opdrachtgever Stichting A&O-fonds Waterschappen

Secretaris/projectmanager Emma van Vliet

Eindredactie Emma van Vliet

Uitgave

Stichting Arbeidsmarkt- en Ontwikkelingsfonds Waterschappen

Met dank aan De leden van de begeleidingscommissie

Arbocatalogus

Concept, tekst en realisatie DHV en A&O-fonds Waterschappen

Vormgeving Ruurd Heijting, Rotterdam

Fotografie Chris Pennarts, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

Oplage Webdocument

© Stichting Arbeidsmarkt- en Ontwikkelingsfonds Waterschappen, Den Haag, mei 2009.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enigerwijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de Stichting A&O-fonds Waterschappen. Hoewel aan deze uitgave de grootst mogelijke zorg is besteed, kunnen de samenstellers niet aansprakelijk gesteld worden voor eventuele onjuistheden, noch kunnen aan de inhoud rechten worden ontleend.

Stichting A&O-fonds Waterschappen bevordert en ondersteunt vernieuwende activiteiten op het gebied van arbeidsmarkt en HRM beleid. Actuele informatie over de verschillende projecten treft u aan op www.aenowaterschappen.nl

Arbocatalogus sector Waterschappen

Arbocatalogus sector Waterschappen

Toepassingsgebied: Taken, functies en locaties

In onderstaande tabellen is per prioritair risico een niet limitatief overzicht gegeven van taken, functies en locaties waarvoor de Arbocatalogus sector Waterschappen geldt.

Deel 1. Agressie en geweld

TAKEN	FUNCTIES	LOCATIE
Juridische taken	Handhavers Toezichthouders Controleurs Inspecteurs Grondverwerfers Monsternemers	Bij burgers en bedrijven
Invordertaken	Invorderaars Deurwaarders	Bij burgers en bedrijven
Beheer- en onderhoudtaken	Sluis- en brugwachters Storingsdienstmedewerkers Muskusrattenbestrijders	Waterschapslocatie Bij burgers of bedrijven Publieke locaties
Communicatie-, representatie- en spreekkamertaken	Helpdeskmedewerkers Receptionisten Medewerkers fiscale afdeling	Waterschapslocatie
Voorlichtingstaken	Voorlichters Medewerkers educatie Projectleiders	Waterschapslocatie Bij burgers of bedrijven Publieke locaties
Overige functies	BHV'ers en EHBO'ers	Waterschapslocatie Bij burgers of bedrijven Publieke locaties

Deel 2. Besloten ruimten

TAKEN	FUNCTIES	LOCATIE
Inspectie	Zuiveringstechnicus Klaarmeester Operator Rayon(beheerder) Projectleider	Tanks (Pomp)putten (Pomp)kelders Bassins Leidingwerken Waterstaatkundige werken waar kathodische bescherming is toegepast
Reiniging	Onderhoudmonteur	
Onderhoud	Onderhoudmonteur	
Renovatie	Onderhoudmonteur Medewerker staal- en schilderbedrijf Lasser en fitters	

Arbocatalogus sector Waterschappen

Deel 3. Struikelen, uitglijden en vallen

Struikelgevaar

TYPE GEVAAR	TAKEN	FUNCTIES	LOCATIE
Struikelen over lage obstakels in de looproute	Vrijwel alle waterschapstaken	Vrijwel alle waterschapsfuncties	Installaties (binnen en buiten)
Struikelen over losse / verzakte tegels op paden	Vrijwel alle waterschapstaken	Vrijwel alle waterschapsfuncties	Looppaden op riool- / afvalwaterzuiveringsinstallaties, gemalen, stuwen en andere kunstwerken

Uitglijdgevaar

TYPE GEVAAR	TAKEN	FUNCTIES	LOCATIE
Uitglijden op schuin talud	Beheer Onderhoud	Medewerkers waterbeheer Monsternemer Dijkwachter Muskusrattenbestrijder Medewerker buitendienst Zuiveringstechnicus Onderhoudsmedewerker	Dijk Kant watergang Terrein riool- / afvalwaterzuiveringsinstallaties
Uitglijden door polymeer	Beheer Onderhoud Schoonmaak	Zuiveringstechnicus Onderhoudsmedewerker Procestechnicus Monsternemer Schoonmaak personeel	Rwzi / awzi Slibontwaterinstallatie (SOI) Aanmaakruimte polymeer
Uitglijden op houten steigers, vloanders, roosters en stoeptegels	Beheer Onderhoud	Onderhoudsmedewerker Medewerker zuiveringsbeheer / waterbeheer	Zuivering Gemaal Stuw Kunstwerken

Valgevaar

TYPE GEVAAR	TAKEN	FUNCTIES	LOCATIE
Vallen in / van installaties	Beheer Onderhoud	Beheerder Zuiveringstechnicus Onderhoudsmedewerker Procestechnicus Monsternemer	Alle waterschapslocaties
Vallen in / van stuwen	Beheer Onderhoud	Beheerder Onderhoudsmedewerker	Op en rond stuwen
Vallen in / van sluiscomplexen	Beheer Onderhoud	Beheerder Onderhoudsmedewerker Sluiswachter	Op en rond sluiscomplexen
Vallen in putten	Beheer Onderhoud	Beheerder Zuiveringstechnicus Onderhoudsmedewerker Procestechnicus Handhavers bij bedrijven	Zuiveringen, gemalen, rioolputten of dijkdoorlaten

Arbocatalogus sector Waterschappen

Deel 4. Werken met machines

TAKEN	FUNCTIES	LOCATIE
Ontwerp en inkoop	Projectleider Inkoper	Waterkwaliteit: – rioolgemalen – rioolwaterzuiveringsinstallaties Waterkwantiteit: – poldergemalen – boezemgemalen
Beheer	Beheerder (operator) Zuiveringstechnicus Klaarmeester Peilbeheerder Peilopzichter Poldermachinist	
Onderhoud 1e lijn	Onderhoudmonteur Schoonmaker	
Onderhoud 2e lijn Werkverantwoordelijk	Onderhoudmonteur Op basis NEN 3140: – installatieverantwoordelijke – werkverantwoordelijke – vakbekwaam persoon (“VP”) – voldoende onderricht persoon (“VOP”)	
Renovatie	Onderhoudmonteur Aannemer Derden	

Arbocatalogus sector Waterschappen

Arbocatalogus sector Waterschappen deel 1

Een integrale aanpak van agressie en geweld

In deze catalogus beschrijven we een integrale aanpak gebaseerd op de Arbowet, goede praktijken en inzichten van deskundigen. Deze integrale aanpak maakt onderscheid in beleid, voorzorgsmaatregelen, maatregelen om adequaat te kunnen reageren op agressie en voor afhandeling van incidenten. Alle functies in de waterschappen met publiekscontacten en met een risico op agressie horen aan de orde te komen.

AANPAK	ASPECT	VER- PLICHT VOLGENS ARBOWET	VER- PLICHT VOLGENS CATALO- GUS	AANBE- VOLEN VOLGENS CATALO- GUS	UITWER- KING IN PARA- GRAAF
Beleidsmatig Inbedden	1 Visie op aanpak agressie en geweld formuleren	Nee Ja	Ja Ja	- -	2.1.1 2.1.2
	2 Beleidscyclus opstellen	Ja	Ja	-	2.1.3
	3 Taken en verantwoordelijkheden vastleggen	Ja	Ja	-	2.1.4
	4 Toezien op de implementatie en naleving van het beleid				
Voorkomen van agressie	5 Risico's inventariseren	Ja	Ja	-	2.2.1
	6 Huisregels opstellen	Nee	Ja	-	2.2.2
	7 Gedragsregels en instructies voor werknemers opstellen	Nee	Ja	-	2.2.3
	8 Creëren van veilige werkplekken, werkomgeving en objecten	Ja	Ja	-	2.2.4
	9 Creëren van veilige werkprocessen	Ja	Ja	-	2.2.5
	10 Personeel voorlichten, trainen en instrueren	Ja Ja	Ja Ja	- -	2.2.6 2.2.7
	11 Teamafspraken door middel van een agressieprotocol	Nee	Nee	Ja	2.2.8
	12 Samenwerken met andere organisaties bij de aanpak van agressie en geweld				
Beperken van Agressie	13 Agressiehantering & de-escalatietechnieken kunnen inzetten	Ja	Ja	-	2.3.1
	14 Alarm slaan	Ja	Ja	-	2.3.2
	15 Collegiale steun verlenen	Ja	Ja	-	2.3.3
	16 Eerste opvang verlenen	Ja	Ja	-	2.3.4
	17 Nazorg bieden	Ja	Ja	-	2.3.5
Afhandelen	18 Melden en registreren incidenten	Ja	Ja	-	2.4.1
	19 Sancties opleggen	Nee	Nee	Ja	2.4.2
	20 Aangifte doen	Nee	Nee	Ja	2.4.3
	21 Schade verhalen	Nee	Nee	Ja	2.4.4

Tabel 1: Integrale aanpak van agressie en geweld

[Deels overgenomen uit Sjabloon Arbocatalogus Agressie & Geweld, Programma Veilig Publieke Taak, 2008].

Arbocatalogus sector Waterschappen

Arbocatalogus sector Waterschappen deel 2

Een integrale aanpak van besloten ruimten

In deze catalogus beschrijven we een integrale aanpak gebaseerd op de Arbo-wet, goede praktijken en inzichten van deskundigen. Deze integrale aanpak maakt onderscheid in preventieve en repressieve maatregelen.

AANPAK	ASPECT	VER- PLICHT VOLGENS ARBO- WET	VER- PLICHT VOLGENS CATALO- GUS	AANBE- VOLEN VOLGENS CATALO- GUS	UITWER- KING IN PARA- GRAAF
Preventieve maatregelen	1 Inventariseer de installatierisico's, maak een overzicht van besloten ruimten en markeer deze ruimten.	Ja	Ja	-	2.1.1
	2 Voorkom het ontstaan van besloten ruimten en minimaliseer risico's door een goed ontwerp	Ja	Ja	-	2.1.2
	3 Leg de activiteitgebonden risico's en beheersmaatregelen vast in een TRA of procedure	Ja	Ja	-	2.1.3
	4 Maak duidelijke werkafspraken	Ja	Ja	-	2.1.4
	5 Meet de atmosfeer en toets deze aan vooraf vastgestelde criteria	Ja	Ja	-	2.1.5
	6 Zorg voor een veilige en beheerste atmosfeer	Ja	Ja	-	2.1.6
	7 Realiseer een goed toegankelijk werkgebied	Ja	Ja	-	2.1.7
	8 Stel voorzieningen veilig	Ja	Ja	-	2.1.8
	9 Zorg voor een veilige opstelling en gebruik van apparatuur	Ja	Ja	-	2.1.9
	10 Geef voorlichting en instructie	Ja	Ja	-	2.1.10
	11 Gebruik persoonlijke beschermingsmiddelen	Ja	Ja	-	2.1.11
Repressieve maatregelen	12 Houd toezicht	Ja	Ja	-	2.2.1
	13 Pas geschikte blusmiddelen toe	Ja	Ja	-	2.2.2
	14 Stel een noodprocedure op	Ja	Ja	-	2.2.3

Arbocatalogus sector Waterschappen

Arbocatalogus sector Waterschappen deel 3

Een integrale aanpak van struikelen, uitglijden en vallen

In deze catalogus beschrijven we een integrale aanpak gebaseerd op de Arbo-wet, goede praktijken en inzichten van deskundigen. Deze integrale aanpak maakt onderscheid in preventieve en repressieve maatregelen.

AANPAK	ASPECT	VER- PLICHT VOLGENS ARBO- WET	VER- PLICHT VOLGENS CATALO- GUS	AANBE- VOLEN VOLGENS CATALO- GUS	UITWER- KING IN PARA- GRAAF
Preventieve maatregelen	1 Risico-inventarisatie: inventariseer de gevaren	Ja	Ja	-	2.1.1
	2 V&G ontwerp: voorkom het gevaar en minimaliseer de risico's	Ja	Ja	-	2.1.2
	3 Zorg voor veilige toegang	Ja	Ja	-	2.1.3
	4 Neem collectieve maatregelen	Ja	Ja	-	2.1.4
	5 Voorkomen uitglijden door preventief onderhoud	Nee	Nee	Ja	2.1.5
	6 Zorg voor goede voorlichting, training en instructie	Ja	Ja	-	2.1.6
	7 Gebruik de juiste persoonlijke beschermingsmiddelen	Ja	Ja	-	2.1.7
Repressieve maatregelen	8 Voorkom verdrinking en onderkoeling	Ja	Ja	-	2.2.1

Arbocatalogus sector Waterschappen

Arbocatalogus sector Waterschappen deel 4

Een integrale aanpak van werken met vast opgestelde machines

In deze catalogus beschrijven we een integrale aanpak gebaseerd op de Arbo-wet, goede praktijken en inzichten van deskundigen. Deze integrale aanpak maakt onderscheid in preventieve en repressieve maatregelen.

AANPAK	ASPECT	VER- PLICHT VOLGENS ARBO- WET	VER- PLICHT VOLGENS CATALO- GUS	UITWER- KING IN PARA- GRAAF
Preventieve maatregelen	Risicobeoordeling in de ontwerpfase	Nee	Ja	2.1.1
	Risicobeoordeling in de gebruiksfase	Ja	Ja	2.1.2
	Eisen aan de bediening	Ja	Ja	2.1.3
	Bewegende delen van machines afschermen	Ja	Ja	2.1.4
	CE-markering, gebruiksaanwijzing en/of instructies	Ja	Ja	2.1.5
	Uitvoeren van periodiek onderhoud	Ja	Ja	2.1.6
	Gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen	Ja	Ja	2.1.7
	Voorlichting en training	Ja	Ja	2.1.8
Repressieve maatregelen	Toezicht, inspectie en keuring	Ja	Ja	2.2.2
	Fouten en overbruggen van beveiligingen	Ja	Ja	2.2.3
	Bediening en noodstop	Ja	Ja	2.2.4

Arbocatalogus sector Waterschappen

Arbocatalogus sector Waterschappen

Stappenplan implementatie Arbocatalogus

De Arbocatalogus is gereed en goedgekeurd door de sociale partners. Dit betekent dat de catalogus van toepassing is op uw organisatie binnen het waterschap. Waarschijnlijk voldoet u nog niet helemaal aan alle eisen uit de Arbocatalogus. Dit voorbeeldstappenplan kan u helpen bij de implementatie van de Arbocatalogus. Het stappenplan is gebaseerd op de Deming cirkel (Plan do check act).

Onderstaande stappen kunt u nemen om de Arbocatalogus te implementeren:

- 1 **Inventarisatie:** In hoeverre voldoet de organisatie aan de Arbocatalogus?
- 2 **Ontwikkel plannen:** Hoe kan de organisatie aan de Arbocatalogus gaan voldoen?
3. **Vaststellen van de plannen:** Hoe besluit de organisatie de Arbocatalogus te gaan implementeren?
- 4 **Uitvoer van de plannen:** De plannen worden gerealiseerd.
- 5 **Evaluatie van de plannen:** Is de Arbocatalogus daadwerkelijk geïmplementeerd, moeten plannen aangepast worden, kan de catalogus verbeterd worden?

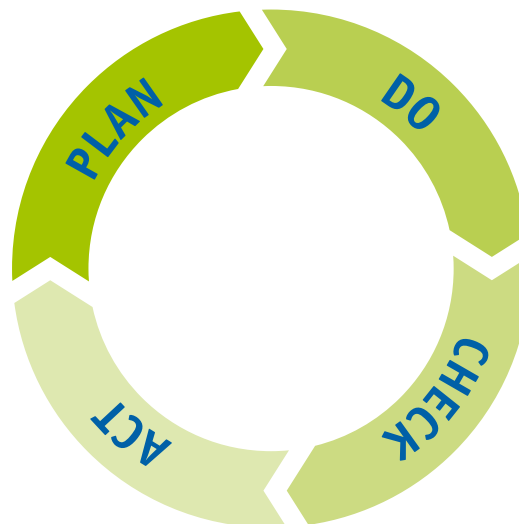
Verdeling van verantwoordelijkheden bij de implementatie:

- **directie:** algehele eindverantwoordelijkheid;
- **lijnverantwoordelijken:** invoer van de plannen, voorbeeldgedrag
- **ondernemingsraad:** bewaken of de catalogus is geïmplementeerd;
- **preventiemedewerker/ KAM-coördinator:** catalogus onder de aandacht brengen van de organisatie, inventariseren van de impact van de Arbocatalogus, opstellen en bewaken van een plan van aanpak.

Stap 1 Inventarisatie

Het doel van deze stap is om inzicht te verkrijgen in de Arbocatalogus en de impact van de catalogus voor uw organisatie. Bij de inventarisatie kunt u per prioritair risico onderstaande deelstappen nemen:

- 1 lees de arbocatalogus door;
- 2 stel op basis van de paragrafen "Toepassingsgebied" en "Taken en functies" vast voor welk gedeelte van uw organisatie (afdeling, taken en functies) de Arbocatalogus van toepassing is.
- 3 ga na welke voorschriften nu worden gehanteerd voor het beheersen van het risico uit de Arbocatalogus. Maak hierbij gebruik van bijvoorbeeld beleidsstukken, RI&E's, procedures, werkinstructies en ongeschreven regels.
- 4 vergelijk het oplossingenboek met de bestaande voorschriften. Ga hierbij in op de volgende aspecten:
 - a Voldoet uw organisatie aan de voorschriften uit de arbocatalogus?
 - b Zo nee, waarom niet? Welke andere maatregelen worden genomen om aan het gewenste beschermingsniveau te voldoen?
 - c Welke best practices zijn goed bruikbaar voor uw organisatie?
- 5 conclusies: geef aan op welke gebieden u aanpassingen dient te maken in bijvoorbeeld het beleid, de organisatie, procedures, werkmethode, etc.

Figuur 1 Kwaliteitscirkel van Deming

Stap 2 Ontwikkel plannen

In deze stap maakt u plannen zodat u in de nabije toekomst voldoet aan de eisen van de Arbocatalogus. U kunt in deze fase onderstaande werkvolgorde hanteren:

- 1 is een wijziging van het arbobeleid noodzakelijk (bijv. beleidsverklaring Agressie en Geweld)?
- 2 neem de Arbocatalogus op in het Arbo jaarplan;
- 3 pas RI&E's, procedures en instructies aan;
- 4 maak een actieplan, geef hierbij aan:
 - a wie verantwoordelijk is voor de uitvoer;
 - b wat de planning is;
 - c welk budget en middelen benodigd zijn;
- 5 bespreek het actieplan met de directie;
- 6 neem het actieplan op in het plan van aanpak van de RI&E.

In deze stap is het van belang dat een groot draagvlak gecreëerd wordt binnen de organisatie. Dit kan plaatsvinden door:

- het betrekken van werknemers. Vraag waar zij behoefte aan hebben en wat hun wensen zijn. Behandel niet alleen onderwerpen die voortkomen uit de Arbocatalogus maar ook onderwerpen die zij aandragen. Betrek zowel leidinggevenden, mensen op de werkvloer als de ondernemingsraad.
- onderdeel voor onderdeel aan te pakken. Neem hierbij ook maatregelen die tot snel resultaat leiden. Iedereen weet dan dat de waterschapsorganisatie de Arbocatalogus serieus neemt.
- laat de resultaten zien aan de werknemers en evalueer de veranderingen.

Stap 3 Stel plannen vast

Het doel van deze stap is het borgen dat het actieplan daadwerkelijk wordt uitgevoerd. Om dit te bereiken is het verstandig om:

- 1 de directie sterk bij de plannen te betrekken.
 - a naast de formele goedkeuring van de plannen moeten zij binnen de organisatie laten zien dat zij serieus bezig is met de Arbocatalogus. Dit kan door bijvoorbeeld het onderwerp te

Arbocatalogus sector Waterschappen

agenderen in een directie / afdelingsvergadering, aandacht in het bedrijfsblad, een lunchpresentatie, etc.

- b maak duidelijke afspraken met de directie over het bewaken van het plan. Geef hierbij duidelijk aan wie de voortgang bewaakt, hoe vaak dit wordt gedaan en aan wie wordt teruggekoppeld.
- 2 duidelijk aan de lijnfuncties (clustermanagers, afdelingsmanagers, teamleiders, etc.) aan te geven wat van hun wordt verwacht.
- 3 de ondernemingsraad bij de besluitvorming te betrekken. De ondernemingsraad heeft vaak veel draagkracht binnen de organisatie. Naast de verplichting (vanuit de Wet op de Ondernemingsraden) om de ondernemingsraad bij deze plannen te betrekken is het dus ook verstandig.

Stap 4 Uitvoer van het plan

De "lijn" is verantwoordelijk voor uitvoer van de plannen. De organisatie dient zorg te dragen voor ruimte en ondersteuning zodat er een omgeving is waarin de plannen daadwerkelijk uitgevoerd kunnen worden. Tips hiervoor zijn:

- geef door middel van een presentatie aan de medewerkers aan wat en waarom iets gaat veranderen. Het is verstandig deze presentatie te laten uitvoeren door een leidinggevende.
- inventariseer vooraf welke training (toolboxen), persoonlijke beschermingsmiddelen en andere voorzieningen nodig zijn om de plannen uit te voeren.
- houd de werknemers op de hoogte van de uitvoer van de werkzaamheden.

Stap 5 Evaluatie van het plan

In deze stap gaat u na of het plan is uitgevoerd en of de resultaten naar wens zijn. Hierbij kunt u onderstaande deelstappen nemen:

- bespreek het uitgevoerde plan met de werknemers. Zij geven aan hoe de maatregelen uit de Arbocatalogus in de praktijk worden ervaren.
- bespreek de voortgang met de directie.
- bespreek de voortgang met de ondernemingsraad.

Bij de evaluatie kunnen drie situaties worden onderscheiden:

- het plan wordt goed uitgevoerd. Laat in dit geval duidelijk binnen de organisatie zien wat is bereikt, bijvoorbeeld door memo's, agendapunt in een afdelingsoverleg, nieuwsbrief, etc. Het laten zien van geslaagde projecten stimuleert de organisatie.
- er zijn knelpunten in het plan. Probeer in overleg met de belanghebbenden (directie, OR, leidinggevenden en werknemers) de knelpunten op te lossen. Pas indien nodig het plan aan.
- het plan wordt helemaal niet uitgevoerd. Onderzoek wat de reden van het mislukken is. Ga na of er voldoende draagkracht is en kies een nieuwe strategie of plan.

Indien uit de evaluatie blijkt dat oplossingen uit de Arbocatalogus niet haalbaar zijn, u betere oplossingen of andere aanbevelingen heeft, bespreek dit dan in het branchebrede KAM-platform of informeer de begeleidingscommissie.